

Rik Grashoff, GroenLinks.

Verbod chemische onkruidbestrijdingsmiddelen van kracht

'Geen toekomst voor chemische gewasbescherming'

Sinds 31 maart is – bijna vijf jaar na het indienen van de motie Grashoff – het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen, waaronder glyfosaat, op verhardingen in Nederland verboden. Een mooie aanleiding om bij de indiener van toen, Tweede Kamerlid Rik Grashoff (GroenLinks), langs te gaan. Want naast glyfosaat is er nog een hele lijst van bedreigingen voor het milieu en het oppervlakte- en grondwater.

Zo dringt staatssecretaris Van Dam van Economische Zaken (EZ) bij de Europese Commissie aan op verlenging van de mogelijkheid tot overschrijden van de wettelijke normen ('derogatie') van de Nitraatrichtlijn, en het laten vervallen van het fosfaat-productieplafond in de periode 2018-2021, op basis van een plan

voor verplichte mestverwerking. *Hoe kijkt GroenLinks aan tegen het mestoverschot in Nederland?*

Grashoff: 'Wij staan voor natuur-inclusieve landbouw: op alle aspecten van de landbouw zul je rekening moeten houden met rand-

voorwaarden en kansen voor het milieu, dierenwelzijn, natuur en landschap. Dat kan op een moderne manier, maar uitgangspunt moet zijn: grondgebondenheid. Dus je hebt niet meer dieren dan waarvoor je zelf voer kunt verbouwen en waarvan je zelf de mest op je eigen terrein kunt uitrijden. Het gaat dus om het brengen van evenwicht in de landbouw, want dat ontbreekt nu. Er is een overschot aan fosfaat en een nog groter overschot aan nitraat en dat noemen we 'overbemesting'. Daar moet een eind aan komen en dan is mestverwerking geen goede oplossing: een end-of-pipe-methode waarmee je de gevolgen van een verkeerd beleid cosmetisch aanpakt, maar die niets oplost. Kern is: er gaat te veel voer in te veel dieren en dat levert te veel mest op. Dat moet anders: minder dieren, dus een extensieve landbouw. De huidige landbouw produceert veel meer dan nodig is voor de inwoners van ons land. En het exporteren van dat overschot heeft een buitengewoon kleine toegevoegde economische waarde. Zo wordt 50% van de hier gefokte biggen levend geëxporteerd en gaat verder 80% van het vlees en 70% van de zuivel het land uit tegen bodemprijzen, of zelfs ónder de kostprijs. En die export gaat wel ten koste van ons milieu. Boeren gaan niet meer verdienen door verdere intensivering. Er is te veel aanbod, waardoor de prijzen laag blijven.'

Ondanks alle inspanningen en maatregelen uit het verleden leidt overbemesting bij tientallen waterwinningen tot normoverschrijdingen. *Hoe wil GroenLinks deze problematiek voorkomen?*

Grashoff: 'Daar kan ik kort over zijn. Als het gaat over stikstof en nitraat: zie mijn vorige antwoord. Het probleem bestaat niet door het gebruik van mest, maar door de overbemesting, dus dat moet stoppen.'

Een andere emissie uit de landbouw met negatieve invloed op het oppervlakte- en grondwater betreft de gewasbeschermingsmiddelen; hoe kijken jullie aan tegen duurzame middelen en typeringen zoals 'laag-risicomiddelen'?

Grashoff: 'De inzet op laag-risicomiddelen vind ik een gevaarlijke ontwikkeling, omdat het de deur openzet voor de landbouwsector en de industrie om de boel te flessen. Zo is er onlangs een zogenaamd laag-risicomiddel gepresenteerd als alternatief voor glyfosaat. Het is per eenheid inderdaad minder schadelijk, alleen... je hebt er 20x zoveel van nodig. Per saldo zou het nog wel eens giftiger kunnen

'CHEMIEVRIJ BEHEER VAN SPORTVELDEN IS GEWOON MOGELIJK!'

zijn dan het middel dat het moet vervangen. Uitgangspunt moet zijn: nul-risicomiddelen! Dat dat kan, heeft de foodsector binnen de tuinbouw laten zien. Toen er vanuit voedselveiligheid internationaal strengere eisen aan residuen van gif op voedsel werden gesteld, kon men in korte tijd goede alternatieven ontwikkelen, zoals sluipwespen, lieveheersbeestjes, enzovoort. Het lijkt me dat dit voor de gehele landbouw dan ook kan. Je moet er alleen flink wat druk op zetten, vanaf de vraagkant en vanuit de overheid.'

Welke maatregelen zijn wat u betreft nodig binnen en buiten de landbouw om de normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen?

Grashoff: 'Alle goede initiatieven en bedoelingen tot nu toe hebben weinig effect gehad. Zo moet de insecticide imidacloprid al sinds medio 2015 volledig binnen de kas blijven. Toch komt het nog voor in het oppervlaktewater in de kassengebieden, in percentages die vele malen hoger liggen dan de toegestane norm. Dat is niet het gevolg van één teler, maar van een hele bedrijfstak die zich bewust niet aan de wet houdt. Dat betekent dus dat er veel strenger moet worden gehandhaafd. Maar als de staatssecretaris aanstalten maakt om dat te gaan doen, staat de hele sector op de achterste benen, omdat ze nog niet klaar zouden zijn. Die tijd heeft men allang gehad, dus wat mij betreft zijn hier harde maatregelen op hun plaats. De zogeheten 'gesloten kas' moet in ieder geval zo snel mogelijk worden gerealiseerd, nog even afgezien van de overstap naar duurzame en biologische gewasbescherming. Voor neonicotinoïden moeten we sowieso denken aan een algeheel verbod. Volgens ons heeft chemische gewasbescherming op langere termijn geen toekomst.'

Het is overigens niet alleen kommer en kwel, aldus Grashoff. 'Dit jaar is eindelijk het gebruik van onkruidverdelgingsmiddelen, waaronder glyfosaat, verboden op verhardingen. Dat is een flinke stap in de goede richting, want vooral bij gemeenten gaat het echt om grote oppervlakten. Mijn Kamer motie om dit voor elkaar te

krijgen stamt uit 2011: het duurt dus even, maar dan heb je ook wat! De volgende stap is een verbod voor tuinen van particulieren, begraafplaatsen en sportvelden. Op golfbanen zijn al goede resultaten bereikt met biologische methoden, zoals bodemverrijking, waardoor grassen sterker worden en onkruid geen kans krijgt. Een mooie grasmat zonder gif!

Verhoging gebruiksnorm fosfaat en stikstof

Het ministerie van EZ heeft een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet in beraad. Deze ontwerpwijziging maakt een afwijking van het generieke beleid mogelijk, namelijk verhoging van de fosfaat- of stikstofgebruiksnorm, als een landbouwer zorgt voor 'equivalente maatregelen' op bouwland. Voorwaarde is dat deze maatregelen niet mogen leiden tot een verminderde milieukwaliteit ten opzichte van de generieke maatregelen. De Europese Commissie heeft zich hier al kritisch over geuit, in het licht van het halen van de KRW-doelen. *Hoe kijkt GroenLinks aan tegen dit voorstel?*

Grashoff: 'Dit soort beleid schaar ik onder 'rommelen in de marge'. Het is het faciliteren van verdere intensivering van de landbouw; het tegengestelde van wat echt nodig is. Kwaliteit is belangrijker dan kwantiteit. En dan heb ik het niet alleen over de kwaliteit van de landbouwproducten, maar ook van de natuur, ons leefmilieu, water én het leven van de boerderijdieren. Waar de staatssecretaris op zou moeten inzetten, is een extensievere landbouw. Dat kan alleen door het terugdringen van de vervreemding van de landbouw van haar natuurlijke oorsprong.'

Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater

Op basis van een motie van de Tweede Kamer is de minister van IenM gestart met de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater. Hierbij worden maatregelen geïnventariseerd die de verbetering van de waterkwaliteit moeten versnellen. *Welke thema's zijn hierbij voor u belangrijk?*

Grashoff: 'De focus moet liggen op de aanpak van stikstof, fosfaat en gewasbescherming. Als je dat voor elkaar krijgt, maak je in één keer een enorme sprong in de juiste richting. Lastiger, maar minstens zo belangrijk zijn de medicijnresten en de hormoonverstorende stoffen.'

Medicijnresten vormen inderdaad een grote belasting voor het milieu en intensieve zuivering is nodig om de medicijnresten weer uit het water te halen. *Vindt u dat ook eerder in de keten maatregelen moeten worden genomen en waar denkt u dan aan?*

Grashoff: 'Ik denk dat die problemen vooral opgelost moeten worden bij de riool- en afvalwaterzuiveringen, en niet bij de zuiveringen van de drinkwaterbedrijven. De pharmafilters bij ziekenhuizen zijn inmiddels bewezen techniek en kunnen uiteindelijk zo'n 10% van de medicijnresten afvangen. Belangrijker is dus een bronaanpak: het ontwikkelen van green pharmacy, snellere afbreekbaarheid, terugbrengen van ongebruikte medicijnen, enzovoort. Dat gaat lang duren en daar kunnen we niet op wachten. Er zal dus extra moeten worden geïnvesteerd in de benodigde technieken om die resterende 90% er in de reguliere riool- en afvalwaterzuiveringen uit te halen.'

Omgevingswet is gevaarlijk

Minister Schultz had het voornemen om meer ruimte te geven voor bebouwing in het kustgebied, af te wegen door provincies en

gemeenten. De drinkwatervoorziening is benoemd als nationaal belang, maar kreeg in het voorstel geen nationale bescherming. De functie zou afgewogen moeten worden met andere initiatieven. *Op welke wijze kan wat u betreft de bescherming van de drinkwatervoorziening – en daaraan gerelateerde natuurgebieden – vorm krijgen in de uitwerking van de Omgevingswet?*

Grashoff: 'GroenLinks heeft tegen de Omgevingswet gestemd omdat deze wet geen eigen belangenpositie, geen eigenstandige prioriteiten toekent aan enig maatschappelijk belang. Alles is afweegbaar! Dat betekent dat een economisch belang zou kunnen prevaleren boven een nationaal belang zoals drinkwaterwinning. Wij willen juist heel duidelijk prioriteiten toekennen aan de verschillende belangen, zodat helder is waar je aan toe bent. En drinkwaterwinning staat dan wat ons betreft heel hoog in de top 3. Het verpesten van een drinkwaterwinningsgebied is onomkeerbaar, of je dat nou met schaliegaswinning doet of met de uitspoeling van landbouwgif. Wij vinden dat je zo niet om mag gaan met een eerste levensbehoefte. Daar moet de wet op nationaal niveau bescherming voor bieden!'

'De Omgevingswet is inmiddels aangenomen door het Parlement; volgens GroenLinks een slechte zaak. Ik ben bang dat deze wet ons nog een hoop ellende gaat bezorgen.'